

CONSTRUIR LA PAU DESPRÉS DE LA VIOLÈNCIA

Programa i Biografies

SEMINARI DE REFLEXIÓ

20-21 DE MARÇ 2017 · BARCELONA

PALAU CENTELLES. BAIXADA DE SANT MIQUEL, 8

INSTITUT
CATALÀ
INTERNACIONAL

PER LA PAU

L'Institut Català Internacional per la Pau (ICIP) fou creat pel Parlament de Catalunya a finals del 2007, com a desplegament del previst a la Llei de Foment de la Pau. La finalitat bàsica de l'ICIP és promoure la cultura de la pau a Catalunya i al món, promoure la resolució pacífica i la transformació dels conflictes i fer que Catalunya tingui un paper actiu com agent de pau. Les activitats de l'ICIP estan relacionades amb la recerca, la transferència de coneixement i la difusió d'idees, així com amb la intervenció sobre el terreny.

www.icip.cat / icip@gencat.cat
@ICIPeace

CONSTRUIR LA PAU DESPRÉS DE LA VIOLÈNCIA

L'Institut Català Internacional per la Pau (ICIP) va iniciar al 2016 un procés de **reflexió i de debat intern sobre la prioritització temàtica** que ha de dur a terme per delimitar les seves esferes de treball. Així, a finals de l'any passat, la Junta de l'ICIP va proposar quatre àmbits temàtics com a possibles futurs eixos: empreses i drets humans, escenaris postviolència, pau i seguretat en les polítiques públiques, i violències no estrictament polítiques. Aquesta concreció es va anar assolint tant a través de l'anàlisi de la pròpia experiència i trajectòria, com tenint en compte els temes ja treballats per altres centres i entitats relacionats amb l'àmbit de la pau.

És per aquest motiu que, al llarg del primer semestre de 2017, es realitza un seminari per cada bloc temàtic proposat com a possible programa de treball futur. Aquestes trobades tenen per objectiu realitzar una **diagnosi conjunta de l'estat de la qüestió, localitzant els debats actuals en relació a la temàtica del seminari i conèixer així els principals reptes i oportunitats que se'n deriven.**

És en aquest context que l'ICIP organitza el seminari "Construir la Pau després de la violència" tot recollint com a elements de base per a la reflexió les idees sorgides en els debats previs:

1. Elements claus en l'anàlisi de les societats postviolència i/o que han patit un conflicte armat: víctimes, mecanismes i eines de justícia transicional, etc.
2. Aspectes fonamentals i reptes en els escenaris de reconciliació i/o reconstrucció del teixit social, i el paper que juga la memòria en aquests contextos.

20 DE MARÇ

9:00h

ACREDITACIONS

9:15h-9:30h

BENVINGUDA INSTITUCIONAL

Xavier Masllorens, president de l'Institut Català Internacional per la Pau (ICIP)

9:30h-11h

CONFERÈNCIA INAUGURAL

FUGIR DE LES RELACIONS INTERNACIONALS LIBERALS-COLONIALS:
PAUTES PER A LA PAU AL S.XXI

Oliver Richmond, *Humanitarian and Conflict Response Institute, University of Manchester*

PAUSA

11:30h-14h

SESSIÓ 1

ASPECTES CLAU DE LES TRANSICIONS POLÍTIQUES, ECONÒMIQUES I
SOCIALS

PONENT

Mark Freeman, *Institute for Integrated Transitions (IFIT)*

INTERVENCIIONS

Habib Nassar, *Impunity Watch*

Irantzu Mendia, *Instituto Hegoa (UPV/ EHU)*

Francisco Rey, *Instituto de Estudios sobre Conflictos y Acción Humanitaria (IECAH)*

DEBAT

PAUSA

PROGRAMA

16h-18h

SESSIÓ 2

MEMÒRIA, RECONCILIACIÓ I CONVIVÈNCIA DES DE LA CONSTRUCCIÓ DE LA PAU

PONENT

Carlos Martín Beristain, *metge i doctor en Psicologia*

INTERVENCIONS

María García Alonso, *UNED i Centro Internacional de Estudios de Memoria y Derechos Humanos (CIEMEDH)*

Xabier Etxeberria, *Universidad de Deusto*

DEBAT

21 DE MARÇ

9:30h-12h

SESSIÓ 3

MECANISMES DE JUSTÍCIA TRANSICIONAL

PONENT

M. Camila Moreno, *International Center for Transitional Justice (ICTJ)*

INTERVENCIONS

Elisenda Calvet, *Universitat de Barcelona*

Carlos Fernández Torne, *candidat a Doctor UAB i investigador a la Seoul National University*

Farid Benavides, *Blanquerna - Universitat Ramon Llull (URL)*

DEBAT

PAUSA

12:30h-13:30h

SESSIÓ FINAL

CONCLUSIONS I CLOENDA INSTITUCIONAL

Vicent Martínez Guzmán, *vicepresident de l'Institut Català Internacional per la Pau (ICIP)*

OLIVER RICHMOND

Professor de recerca en Relacions Internacionals, Pau i Estudis de conflicte al *Humanitarian and Conflict Response Institute* de la Universitat de Manchester, Regne Unit. És també professor internacional al *College of International Studies* de la Universitat Kyung Hee de Corea del Sud i professor visitant a la Universitat de Tromsø. Entre les seves publicacions destaquen: *Peace Formation and Political Order in Conflict Affected Societies* (Oxford University Press, 2016), *Failed Statebuilding* (Yale University Press, 2014), *A Very Short Introduction to Peace* (Oxford University Press, 2014), *A Post Liberal Peace* (Routledge, 2011), *Liberal Peace Transitions* (amb Jason Franks, Edinburgh University Press, 2009), *Peace in IR* (Routledge, 2008) i *The Transformation of Peace* (Palgrave, 2005/7). És l'editor de *Palgrave book series, Rethinking Peace and Conflict Studies*, i co-editor del *Journal, Peacebuilding*.

MARK FREEMAN

Fundador i director executiu del *Institute for Integrated Transitions* (IFIT). Expert en protecció internacional dels drets humans i resolució de conflictes. Ha treballat a contextos de negociació i transició (Burundi, Kenya, Marroc, Nepal, Sri Lanka, Tunisià, Turquia i Venèçuela). Des de l'agost del 2014 fins al desembre del 2015, va col·laborar a l'Havana com a assessor expert independent del govern colombià en les negociacions de pau amb les FARC-EP. Freeman fou director de Relacions Exteriors de l'organització *International Crisis Group* (ICG) i va ajudar al llançament i a la direcció del *International Center for Transitional Justice* (ICTJ) a Nova York i Brussel·les. És doctor en Dret per la Universitat d'Ottawa i màster en Dret per la Universitat de Columbia. És autor de *Necessary Evils: Amnesties and the Search for Justice* i *Truth Commissions and Procedural Fairness*, ambdós llibres publicats per Cambridge University Press.

HABIB NASSAR

Director del programa de Política i Recerca de l'*Impunity Watch*. És advocat i activista amb més de quinze anys d'experiència en l'àmbit dels drets humans i de la justícia transicional. Abans de formar part de l'*Impunity Watch*, va treballar per *The Global Network for Public Interest Law* (PILnet), on va ser Director Exe-

cutiu i director del programa de l'Orient Mitjà i el Nord d'Àfrica, regió on va desenvolupar programes de litigació estratègica i educació clínica legal. Té una llarga trajectòria en justícia transicional en diversitat de contextos. Així mateix, va aconsellar les Nacions Unides i l'OHCHR en temes de justícia transicional al Nord d'Àfrica i va treballar al *International Center for Transitional Justice* on va ésser Director del programa de l'Orient Mitjà i Nord d'Àfrica en el context de la primavera àrab, entre d'altres càrrecs. Anteriorment també va treballar en organitzacions i grups internacionals de drets humans fent recerca sobre desaparicions forçades, defensors dels drets humans i eleccions. Ha impartit classes de justícia transicional i drets humans al *Hunter College* de Nova York. Va realitzar un màster en Dret a la Universitat de Nova York, un màster en Dret Internacional a la Universitat de París II i estudis de Dret a la Universitat Saint-Joseph de Beirut.

IRANTZU MENDIA AZKUE

Llicenciada en Sociologia per la Universitat de Deusto i Doctora en Estudis de Desenvolupament per la Universitat del País Basc / Euskal Herriko Unibertsitatea (UPV/EHU). Professora del Departament de Sociologia i Treball Social de la UPV/EHU i investigadora de Hegoa-Instituto de Estudios sobre Desarrollo y Cooperación, al grup d'investigació sobre *Seguridad Humana, Desarrollo Humano Local y Cooperación Internacional*.

Va realitzar la seva tesi doctoral sobre l'anàlisi feminista dels conflictes armats, la rehabilitació postbèlica i la construcció de la pau, i el paper de les organitzacions de dones en la postguerra de El Salvador i de Bòsnia-Herzegovina. Aquest treball va ser publicat com *La división sexual del trabajo por la paz. Género y rehabilitación posbélica en El Salvador y Bosnia-Herzegovina*, (Tecnos, Madrid, 2014). Altres publicacions son *En tierra ocupada. Memoria y resistencias de las mujeres en el Sáhara Occidental*, junt amb Gloria Guzmán Orellana (Bilbao: Instituto Hegoa, UPV/EHU, 2016); *Seguridad humana. Aportes críticos al debate teórico y político*, coeditat amb Karlos Pérez de Armiño (Madrid, Tecnos, 2013); *Mujeres con memoria. Activistas del movimiento de derechos humanos en El Salvador*, junt amb Gloria Guzmán Orellana (Bilbao, Instituto Hegoa, UPV/EHU, 2013) i *Justicia transicional: dilemas y crítica feminista* (Bilbao, Cuaderno de Trabajo de Hegoa, nº 59, 2012).

FRANCISCO REY MARCOS

Membre fundador i codirector de l'Institut d'Estudis sobre Conflictes i Acció Humanitària (IECAH). Des dels anys vuitanta, ha treballat per a la Creu Roja, així com per altres ONG, en matèria de cooperació per al desenvolupament i acció humanitària. Es dedica des de fa anys a tasques de recerca, consultoria, reflexió i docència sobre cooperació i ajuda. És professor en diversos màsters i cursos de postgrau i ha estat també consultor en nombroses organitzacions i institucions internacionals. Les seves àrees d'interès van des d'aspectes generals -el paper de l'acció humanitària en el món actual i les tendències en el seu finançament, la rehabilitació postbèlica i postdesastre, el paper de l'ajuda en la construcció de la pau- fins qüestions vinculades amb l'enfocament de drets, la qualitat de l'acció i els procediments de planificació, gestió i avaluació. En els últims anys, gran part de la seva tasca ha estat centrada a Colòmbia i en la situació humanitària al país durant el procés de pau i l'escenari postacord. Des de gener del 2017 és membre electe del *International Humanitarian Fact Finding Commission*. És el director dels Informes Anuals d'Acció Humanitària que publica l'IECAH i coordinador de l'Observatori d'Acció Humanitària.

CARLOS MARTÍN BERISTAIN

Metge i doctor en Psicologia i investigador de violacions de drets humans a Amèrica Llatina i altres regions del món. És també un referent en l'atenció psicosocial a les víctimes. A més de perit per a l'avaluació mèdica i psicosocial davant la Cort Interamericana de Drets Humans en diverses ocasions, ha treballat com assessor sobre víctimes en diversos casos de la Cort Penal Internacional.

Va ser coordinador de l'informe "*Guatemala: nunca más*" i assessor de les comissions de la veritat de Perú, Paraguai i Equador. Té nombroses publicacions en revistes especialitzades i ha participat en nombroses obres col·lectives. Alguns dels seus llibres són "*Historias de andares*" (2012), "*Diálogos sobre la reparación: ¿qué reparar en los casos de violaciones de derechos humanos?*" (2010), "*Manual psicosocial de investigación en derechos humanos*" (2010) o "*Reconstruir el tejido social: un enfoque crítico de la ayuda humanitaria*" (1999).

MARÍA GARCIA ALONSO

Professora del Departament d'Antropologia Social i Cultural de la Universitat Nacional d'Educació a Distància (UNED), Doctora pel mateix departament i llicenciada en Geografia i Història (especialitat Antropologia d'Amèrica) per la Universitat Complutense de Madrid. Actualment és vicerectora de Formació Permanent de la UNED i membre de la junta directiva del Centre Internacional de Memòria i Drets Humans (CIEMEDH) de la UNED. Ha estat sotsdirectora del Centre d'estudis de Migracions i Exilis de la mateixa universitat i presidenta de la Xarxa Internacional d'Estudis sobre Territori i Cultura (RETEC). Estudia les relacions entre l'antropologia i la història, especialment a través de la reconstrucció de la memòria col·lectiva dels actors socials, ja sigui mitjançant treball de camp o recursos arxivístics. Ha realitzat treball de camp a Espanya sobre les "Misiones Pedagógicas" (1931-1936) i sobre el procés d'exhumacions de la Guerra Civil i el seu impacte social, a Colòmbia, dins del Grup d'Investigació Territorialitats de la Universitat de Caldas, sobre diverses repercussions socials del conflicte armat; i a l'Uruguai, sobre la recuperació de la memòria de les institucions educatives després de la dictadura.

XABIER ETXEBERRIA MAULEON

Doctor en Filosofia i catedràtic emèrit d'Ètica de la Universitat de Deusto. És professor visitant de diverses universitats d'Amèrica Llatina. Actualment es dedica a qüestions relacionades amb la violència de motivació política (País Basc i Colòmbia), amb els pobles indígenes (Amèrica Llatina) i amb alguns col·lectius en risc d'exclusió (especialment les persones amb discapacitat intel·lectual). Sobre tots aquests temes té nombroses publicacions.

MARÍA CAMILA MORENO

Antropòloga de la Universitat Nacional de Colòmbia, amb un màster en geografia ambiental per la Universitat de l'Havana. Fins al 1998 es va dedicar a temes de drets col·lectius de pobles indígenes i afrocolombians. Posteriorment la seva carrera professional va orientar-se a temes de drets humans, dret humanitari i accés a la justícia. Va ser Directora d'Atenció al Desplaçament Forçat a la *Red de Solidaridad Social* entre 2000 i 2002, i posteriorment es va encarregar de temes de Dret Internacional Humanitari i desplaçament forçat a la "Defensoría del Pueblo". Ha realitzat consultories nacionals i internacionals en temes de DDR, drets de grups ètnics i accés a la justícia. També ha treballat

amb organitzacions internacionals com l'AC-NUR i l'agència sueca de Desenvolupament Internacional. Des del 2011 és directora per Colòmbia del Centre Internacional per la Justícia Transicional.

ELISENDA CALVET

Investigadora postdoctoral, professora de Dret Internacional Públic i coordinadora de la Clínica Jurídica de Lluita contra la Impunitat del Programa dret al Dret de la Universitat de Barcelona. Membre de la Comissió Històrica l'Il·lustre Col·legi de l'Advocacia de Barcelona i membre del Comitè Científic de l'Observatori de Desaparició Forçosa de Menors de la Universitat Rovira i Virgili. Ha realitzat la seva tesi doctoral sobre les desaparicions forçoses en els processos de justícia transicional en virtut d'una beca d'investigació atorgada per l'ICIP (2015). Ha treballat en temes de drets humans a la Creu Roja Espanyola, la Cort Interamericana de Drets Humans i a l'Alt Comissionat de les Nacions Unides pels Drets Humans. Les seves línies d'investigació són la justícia transicional, els drets humans, el dret internacional humanitari i el dret internacional penal. És investigadora principal del projecte *L'enfortiment de la independència del poder judicial en processos de justícia transicional com una garantia de no repetició de greus violacions de drets humans. Estudi de casos: Espanya, Argentina i Guatemala*, finançat per l'ICIP.

CARLOS FERNÁNDEZ TORNE

Doctorant per la Universitat Autònoma de Barcelona realitzant investigacions sobre l'impacte de les comissions de la veritat. És també investigador visitant al *Institute of Peace and Unification Studies* de la Universitat Nacional de Seul, on investiga el discurs actual de la justícia transicional a la península coreana. Anteriorment, va desenvolupar la seva carrera laboral com advocat a Barcelona, i com a oficial de drets humans de l'oficina de Nacions Unides de l'Alt Comissionat de Drets Humans de Nepal, on va viure quatre anys fins al 2012. El seu treball al terreny amb víctimes de conflictes, societat civil, membres del parlament i del govern ha influenciat en gran mesura el seu pensament sobre el procés de justícia transicional. Després de deixar Nepal al 2012, ha viscut a Bangkok, i des de 2015 a Seul. Ha publicat documents sobre el procés de justícia transicional al Nepal, sobre les obligacions internacionals de Tailàndia sota la llei internacional de drets humans com a resultat de les severes mesures preses contra el moviment "camises vermelles" al 2010

i sobre l'impacte de les comissions de la veritat. És també el coordinador de "European Consortium for Political Research Standing Group on Human Rights and Transitional Justice" (www.tjasia.org).

FARID BENAVIDES

Doctor en Ciència Política per la Universitat de Massachusetts i en Dret per la Universitat Pompeu Fabra de Barcelona. Ha estat viceministre de justícia de Colòmbia (2012-2013) i sotsdirector a Colòmbia del Centre Internacional per la Justícia Transicional. Ha estat professor de les universitats de Massachusetts a Amherst, Connecticut a Storrs, Nacional i Andes de Colòmbia. Actualment és professor de Drets Humans i Dret Internacional a la Universitat Ramon Llull – Blanquerna. Ha publicat sobre temes de justícia transicional, dret penal internacional i drets humans.

VICENT MARTÍNEZ GUZMÁN

Vicepresident de l'ICIP. És Doctor en Filosofia i director honorífic de la Càtedra UNESCO de Filosofia per a la Pau de la Universitat Jaume I de Castelló, de la qual ha estat vicerector. És investigador honorífic de l'Institut Interuniversitari de Desenvolupament Social i Pau (IUDESP) de les universitats de Castelló i Alacant i de l'*Instituto de Paz y Conflictos* (IPAZ) de la Universitat de Granada, investigador de l'*Instituto de Derechos Humanos, Democracia y Cultura de Paz y Noviolencia* de la Universidad Autónoma de Madrid (DEMOSPAZ), i membre fundador i de la Junta Directiva de la *Asociación Española de Investigación para la Paz* (AIPAZ). Ha realitzat treballs de recerca a les Universitats de Frankfurt (Alemanya) i Berkeley (EEUU). També és fundador del Màster Universitari Oficial i Doctorat en Estudis Internacionals de Pau, Conflictes i Desenvolupament i cofundador del Centre Internacional Bancaixa per a la Pau i el Desenvolupament, guardonat amb la Medalla d'Or Mahatma Gandhi per a la Pau i la Noviolència el 1999.

Ha publicat sobre Didàctica de la Filosofia, Filosofia del Llenguatge, Fenomenologia i Filosofia per la Pau.

En 2009 ha rebut el premi «*Memorial Joan XXIII per la pau*» de l'*Institut Víctor Seix de Polemologia* i de la *Universitat Internacional de la Pau de Catalunya*. Premi de la Pau Ciutat de Castelló de 2011.